

ВІДОЗВА

до Українського Громадянства.

Існування свого Університету — огнища своєї культури й науки — має для нації велике моральне, політичне і міжнародне значіння. Свій Університет виховує народів рідну інтелігенцію, що в мозком нації, творить національні цінности і сполучає націю з культурним світом. Змагання нації за свої університети свідчить про розуміння нею цінности своєї традиції і незалежності від чужої інтелігенції. Такий нарід є в силі боротися за свободу, бути незалежним, жити не чужим, а своїм розумом; бути самостійним, користатися повагою і грати ролю серед інших. Без духовної самостійности не можна збудувати собі свою самостійну державу, бути вільним народом і стати рівноправним. А свій Університет як раз творить нації духовну самостійність, яка дає ті можливости. Ось чому поработителі завше стараються, щоб нарід поневолений не мав свого університету. В Австро-Угорщині і в Росії, щоб держати український нарід в духовній неволі у пануючих, не допускали утворення українського університету. Брак свого університету у нації полегчує противникам нищити й її нижчі школи. Духовне поневолення нації веде й до всіх інших поневолень та помагає держати нарід в ярмі у чужої пануючої народности, чужої інтелігенції й чужої влади.

Нині Українська нація в неволі на своїх землях і на них позбавлена своїх університетів, що з вільною наукою завше є одним із найважливіших оборонців свободи, культури, прав нації, розвитку її й сили. Український Університет у Чехословацькій Празі є єдиним українським університетом у цілому світі. Він

на еміграції є голосом поневолених рідних земель. Він береже українську традицію і нагадує цілому світові про позбавлення Українського народу на його землі свободи й природних людських прав, священних у всіх народів, і є живим протестом проти факту, що Український нарід живе в неволі. Український університет на еміграції нагадує совісти чужинців про існування кривди і є ходатаєм за українську націю, її права й свободу. Хто з Українців може сказати, що свій університет не потрібен? Але визнання потреби свого університету та любов до його кожен повинен показати на ділі. Поміч своєму університетові, та ще коли він в біді й zagrożений, є обов'язком кожного патріота, коли він має на те хоч би найменшу спроможу. Навпаки, невиконання цього помагає ворогам нації та закріпленню їх панування над нею.

Минуло 14 років, як група українських учених, опинившись на еміграції, в свідомості своїх обов'язків, заснувала у Відні Український Вільний Університет, який через рік було перенесено у Прагу, де скупчилися українські емігранти. В приязній атмосфері словянського городу, українські вчені придбали можливість працювати для свого народу на чужині, а емігранти безплатно учитися. Через Український Університет у Празі пройшло кілька тисяч студентів, що вчилися українською мовою і, окрім загальних, студіювали українські дисципліни. Нині Університет має коло 250 студентів. Друковані звіти про діяльність університетської праці професорів, три українські наукові конгреси в Празі — в 1926., 1932. і 1933. р., друки чужими мовами, участь у межинародніх наукових з'їздах і в товариствах різних земель є фактом, який промовляє про інтенсивну й користну для нації роботу. Український Університет у Празі має в своєму складі 26 професорів і 23 доцентів, лекторів та асистентів. За час його існування уділено його слухачам після установлених університетських іспитів 65 дипломів доктора прав і 39 дипломів доктора філософії, а разом 104 докторати. Не дивлячись на грошевий скрут, професори надруковали коло 350 аркушів своїх праць. Через брак коштів лежить у рукописах у них звиш як на 500 аркушів друку.

Але, на жаль, повоєнне лихоліття, пробування на чужині і загальна криза довели Український Університет до того, що його існування стало катастрофально zagrożеним. Українське громадянство досі своєму Університетові матеріально не помагало. Своім існуванням він завдячує гостинности й щедрости Чехословацького народу, його великодушному і високоосвіченому Президентові Республіки проф. д-рові Т. Масарикові та членам Чехословацького уряду.

Нині через загальні скорочення допомог в ЧСР., Український Університет у Празі опинився в такій біді, що врятувати його зможе тільки допомога громадянства. Дехто з професорів і канцелярії уже бідують. Тільки самопожертва університетського персоналу т. піддержка проф. Т. Масарика ще помагають держатися, але силам надходить кінець. Потрібна негайна поміч, без якої Український Вільний Університет у Празі мусить зліквідуватися після 14 років праці! Для рятунку утворилися Чесько-Українське „Т-во Прихильників Українського Вільного Університету у Празі“ і статутарне Т-во „Допомоговий Фонд Української Університетської Науки“. Цей взяв на себе обов'язок старатися про забезпечення Університетові в Празі його існування й праці, поки настане можливість перенестися на рідну землю. Управа „Допомогового Фонду“ нині звертається до українських патріотів за поміччю рятувати Університет. Хай кожен подумає над тим, що загубить нація і яке вражіння зробить на чужинців ліквідація єдиного в світі Українського Університету! Що вони після того подумують про український рух взагалі і як ставитимуться до нації, серед якої не знайшлося людей, що могли б зібрати порівнюючи дуже малі гроші на урятування єдиного в світі свого Університету! Противники казатимуть, що Українцям не треба Університету, бо вони не подбали навіть на малу суму грошей для його! Нація загубить те, що ляже докором на совість і чого вдруге не швидко досягне.

Цим Управа Фонду доводить до відома всіх, що настав час, коли, як не прийде допомога, Український Університет муситиме зліквідуватися. Противники добивалися цього 13 років; Університет боровся, тепер черга за громадянством не дати Університетові в Празі загинути. Нехай кожен пригадає собі, як праїди цїнили свої вищі школи й удержували їх. Тоді в Київ і Львів їздилися за наукою й чужинці. Страшно й подумати про наслідки закриття Українського Університету в Празі! Противники Української Словянської Нації ще більше візьмуться за винищення української інтелігенції і вказуватимуть, що Українцям свій Університет не потрібен, бо вони не піддержали навіть єдиного свого Університету, хоч на це потрібні малі кошти. Звертаємося до свідомости, до патріотизму і національної гідности!

Просимо слати матеріальну допомогу як найшвидче. Справоздання буде надруковано. Зібрані кошти підуть на удержання університетського помешкання, канцелярії, бібліотеки, на піддержку тих професорів і доцентів, що не мають чим жити, та на видання наукових праць. Просимо поспішити з допомогою, засну-

вати для збірок комітети, а поодиноких людей і Товариства жертвувати на цілі Фонду вкладки по своїй змозі.

Жертви слати в Чехословацькій Республіці на рахунок Фонду v **Poštovní spořitelně v Praze, č. 20.225**, а з закордону на адресу: **Moravská banka, odbočka v Praze. Č. S. R. pro účet: „Podpůrný fond ukrajinského universitního učení“.**

Листи слати на адресу: **Podpůrný fond ukrajinského universitního učení. Praha II., Ve Smečkách č. 27/IV.**

Просимо вступати в члени Т-ва „Допомогового Фонду Української Університетської Науки“.

Управа „Допомогового Фонду Української Університетської Науки“:

проф. др. **І. ГОРБАЧЕВСЬКИЙ**
проф. др. **С. ДНІСТРЯНСЬКИЙ**
проф. **С. ШЕЛУХИН**
інж. **А. ГАЛЬКА**